

Laçın folkloru

MAŞIN

Oğuldərə kənd orta məktəbindən Abbasəli müəllimi avqust konfransında iştirak etmək üçün rayon mərkəzinə - maarif şöbəsinə çağırılırlar. Səhəri günü çağırışa gələn Abbasəli müəllim Laçında Su anbarı deyilən yerdə maşından düşür. Elə bu dem yolun əks tayından "Oğuldərəyə gedən? Oğuldərəyə gedən?" - deyə başqa bir sürücü özünə uzaq yola qulaq yoldaşı olan müştəri axtarır. Rayon mərkəzindən kəndə qayıtmağın müşkülünü bilən Abbasəli müəllim tez yolu keçib sürücünün yanında yerini rahatlayır və orada olan tanışlardan birinə deyir:

- Əmioğlu, maarifdə deyərsən ki, Oğuldərədən Abbasəli müəllim gəlmişdi, Su anbarının yanında rast maşın düşdü, geri qayıtdı.

QARABAĞDA BİR QUŞ GÖRDÜM

Şuşadan məşhur tarzən Abbasqulu xanəndə ilə Laçında toy aparırmışlar.

Xanəndə oxumağa bu sözlərlə başlayır "Qarabağda bir quş gördüm ağılı-qaralı". Bu yerdə Abbasqulu tara daban verib xanəndəyə deyir:

- Ə, tay denən sağsağan görmüşəm da!

TƏRS DANA

Oğuldərə kəndində bir kişinin danası heyətdən təzir. Dana qabaqda, sahibi də arxasınca kəndin içində fırlanırlar, axırı heyvan kənddən çıxıb üz tutur meşəyə tərəf. Dananın qırımından onu tezliklə qaytara bilməyəcəyini duyan sahibi arxadan səslənir:

- Ay dana, uzaq gedəcəksənsə, qayıdım özümə çörək götürüm.

İŞİĞİ SÖNDÜRƏRSƏN

Zabux kəndində ot çalınının qızğın çağıymış. Hamı tezdən qaranlıqlı kövsənə gedir, axşam ulduz çıxanda yorğun-arğın evə dönür. Kənddə qoca bir qarı təklikdən gün uzununu yatar, axşam da söhbət eləmək üçün bir evə qonaq gedərmiş. Bir axşam da gəlir Sabir müəllimgilə. Çay-çörəkdən sonra aynabənddə oturub ordan-burdan söhbət eləyirlər. Gecə keçir, kövsəndən yorğun gəlmiş ev adamlarının gözündən yuxu tökülür, amma qarı durub evə getmir. Bir azdan əlacı kəsilmiş ev adamları bir-bir gedib yatırırlar. Ən axırda mürgü tutan Sabir müəllim durub aynabənddən yataq otağına gedə-gedə qarıya deyir:

- Qaratel, mən yatıram, gedəndə işiği söndürərsən.

ÜSTÜNDƏ TOĞLU

İmanlar kəndində Şahpəri adında arvadın oğlu kənddən başqa bir arvadın oğluya gəzməyə gedirlər. Axşam Şahpərinin oğlu Əjdər evə gəlir, amma, o biri arvadın oğlu gəlmiş. Oğlu gəlməyən arvad gəlir Şahpərinin yanına deyir:

- Uşaqlar bir yerdə gediblər, səninki gəlib, məninki yox.

Arvadın əl çəkmədiyini gören Şahpəri qayıdır:

- Az, özünü öldürmə, ala Əjdəri apar.

Arvad Əjdərə baxıb deyir:

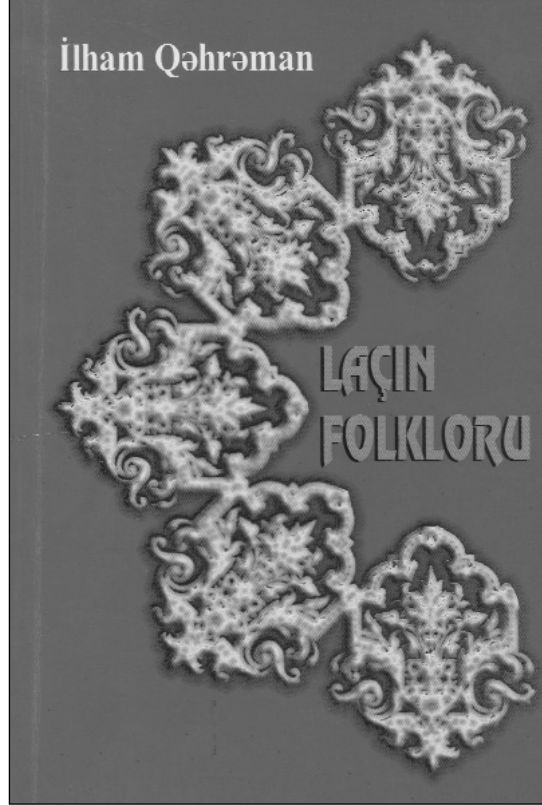
- Sənin oğlun mənim oğlumun tayı deyil.

Şahpəri arvadı razı salmaq üçün deyir:

- Üstündə də bir toğlu verirəm.

BALIQ OVU

60-cı illərdə Laçın kəndlərində əhaliyə səyyar kino göstərilirdi. Çayqırağı kəndlərə kino gələndə cavanlar firsəti əldən verməz - elektrik generatorundan balıq tutmaq üçün istifadə edərildilər. Bir payız günü Zabux kəndinə kino maşını gəlir. Eyninə tut arağı ilə (payız vaxtı bu kənddə tut arağı bol olardı) çay balığı verən cavanlar axşamüstü çöldən əl-ayaq çəkiləndən sonra sürücüdən generatoru çayın qırağına aparmasını xahiş edirlər. Balıq adı eşidən sürücü əlbəəl razı olur, amma nə illah eləyirsə, mühərrik işə düşmür. Əli maşından üzülən cavanlar qaranlıq düşməmiş kənddən bir qoçaq eşşək gətirib generatoru yükləyirlər belinə və sürürlər çayın qırağına. Balıq olduğu güman edilən yerdə uşaqlardan biri əlin atır ki, sicimi açıb yükü düşürə, o birisi qoymur, deyir bəs gecdi, qaranlıq düşməmiş elə generatoru eşşəyin belində işə salmaq lazımdı. Belə də edirlər. Belində generatorun işə düşməsindən ürəkən eşşək heç nəyə məhəl qoymadan qoşa şllaq atıb götürülür. Cavanlar əvvəl mənzərəyə xeyli güllürlər. Sonra qaranlıqda gözden itən motorlu eşşəyi axtarmağa başlayırlar. Yolda qabaqlarına çıxan iki nəfərdən: "Gəldiyiniz yerdə eşşək görmədiniz?" - deyə xəbər alırlar. Cavabında: "Eşşək görmədik, amma bir az bundan qabaq böyrümüzdən bir işiqsiz motosiklet keçdi, az qala bizi batırıb qırmışdı" - deyə həmin iki nəfər cavab verir.

dən sürücü əlbəəl razı olur, amma nə illah eləyirsə, mühərrik işə düşmür. Əli maşından üzülən cavanlar qaranlıq düşməmiş kənddən bir qoçaq eşşək gətirib generatoru yükləyirlər belinə və sürürlər çayın qırağına. Balıq olduğu güman edilən yerdə uşaqlardan biri əlin atır ki, sicimi açıb yükü düşürə, o birisi qoymur, deyir bəs gecdi, qaranlıq düşməmiş elə generatoru eşşəyin belində işə salmaq lazımdı. Belə də edirlər. Belində generatorun işə düşməsindən ürəkən eşşək heç nəyə məhəl qoymadan qoşa şllaq atıb götürülür. Cavanlar əvvəl mənzərəyə xeyli güllürlər. Sonra qaranlıqda gözden itən motorlu eşşəyi axtarmağa başlayırlar. Yolda qabaqlarına çıxan iki nəfərdən: "Gəldiyiniz yerdə eşşək görmədiniz?" - deyə xəbər alırlar. Cavabında: "Eşşək görmədik, amma bir az bundan qabaq böyrümüzdən bir işiqsiz motosiklet keçdi, az qala bizi batırıb qırmışdı" - deyə həmin iki nəfər cavab verir.

TOY MAŞINI

İmanlardan gedirlər başqa şəhərə gəlin gətirməyə. Bunu eşidən Dambulaqlı Müzəffər kişi et idarəsinin "ZİL" maşını bəzəyib sürücüyə də pul verir ki, sür İmanlara toy evinə. Bəzəkli maşının "siqnal" verə-verə kəndə girdiyini gören toy əhli ele güman edir ki, gələn gəlin maşınıdır. Durub oynaya oynaya gedirlər maşının qabağına. Yaxınlaşanda Müzəffər kişinin zarafat etdiyini görüb pərt olurlar.

Bir azdan gəlin maşını gəlir. Müzəffər kişi qol götürüb oynaya-oynaya bacısı Şahpərinə oyuna dəvət edir. Bacısı deyir:

- Qardaş, vallah mən oynamaq bilmirəm.

Müzəffər kişi qayıdır:

- Bəli, bəli nətər olur, et idarəsinin maşınının qabağında oynayarsan, mənən oynamırsan?!

AYAQLARININ ALTINDA ÖLÜM

Qarlı havada Bəylikli (Çay) Cabbar Laçının mərkəzi küçəsiylə üzüyuxarı qalxır. Yer-yurd şüşə kimi buzdu. Birdən sürüşüb yıxılan bir qız Cabbarın ayaqlarına dirənib dayanır. Cabbar qıraqdan bu mənzərəni seyr edənlərə üzünü tutub deyir:

- Buna deyirlər ey, ayaqlarının altında ölüm!

FƏRRUX QURTARAN MƏKTƏB

Dambulaxda orta məktəb təhsiliylə Fərrux adlı şəxs kolxoz sədri işləyir. Bundan ürəkən kənd sakini Şükür rayonun birinci katibi Muradxan Cabbarovun yanına gəlib iş istəyir. Cabbarov soruşur:

- Sən haranı qurtarmısan?

Əli hər yerdən üzülən Şükür deyir:

- Fərrux qurtaran məktəbi.

ARAYA SALMAQ

Oğuldərədə ot biçini vaxtı hər gün qoyun otarmağa göndərilən Balakişi qardaşlarına gileyənir ki, çətin işə məni göndərsiniz. Səhəri gün qardaşları onu da özləriylə kövsənə gətirirlər. 8 nömrə kərəntini əlinə verəndən sonra qardaşın biri Balakişidən irəliyə düşür, o biri arınca. Hay-harayla qabağını kəsib onu əməlli-başlı işlədirlər. Ot işini belə gören Balakişi səhər tezdən qalxıb qoyunu otarmağa gedir. Uzaqdan qardaşlarının hay-harayını eşidən Balakişi yana-yana deyir:

- Pah, yəqin yenə namərdlər araya adam salıb.

İNƏYİN ÇƏLİYİ

Dambulaqda İlqarın ala inəyini maşın vurur, inəyin qılıcı sınır. Belə şərtləşirlər ki, qılıcı sından inəyin yerinə sürücü ayrı inək versin. Bir müddətdən sonra sürücü həmin inəyi qaytarıb gətirir İlqarın qapısına. İlqarın atası Müzəffər kişi axsaq heyvana baxıb deyir:

- Bəs inəyin çəliyi hanı?

Toplayan:
İlham Qəhrəman

29 oktyabr 2016

WWW.KASPI.AZ

23 XALQ ƏDƏBİYYATI